

# InterSOON dag Inclusief onderwijs

31 januari 2025

Schola Medica Utrecht



Clair Fichtner



# Programma

Awareness  
diversiteit  
patiënten en SO

Inclusief  
opleidings-/  
werkmodel

Didactiek

Curriculum  
algemeen

Curriculum: Taal,  
beeldmateriaal,  
casuïstiek

Afronding



# Doelstellingen

- a) Begrijpen van inclusie en diversiteit in medisch onderwijs
- b) Bewustwording van je eigen rol in het creëren van een divers curriculum en inclusief leerklimaat





# Commitment



- Safe space - brave space
- Trigger
- Het gaat niet om gelijk krijgen, maar om groeien



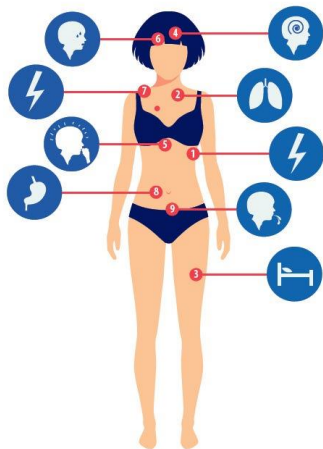
# Awareness Diverse patienten



# Diverse mensen hebben een diverse behoefte

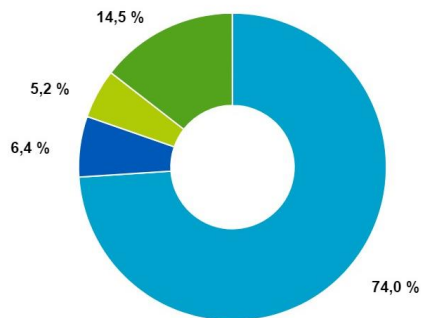
## Signalen van hart- en vaatziekten bij vrouwen

### De signalen bij vrouwen



- 1 pijn in de bovenbuik, kaak, rug of nek
- 2 kortademigheid
- 3 extreme moeheid
- 4 duizeligheid
- 5 onrustig gevoel
- 6 angst
- 7 pijn tussen de schouderbladen
- 8 misselijkheid
- 9 braken

Bevolking naar geboorteland, 1 januari 2022



Nederland, ouders ook  
Buitenland

Nederland, 1 ouder niet

Nederland, ouders niet



**KOMT EEN**

■ VROUW ■ HETERO ■ ASEKSUEEL  
■ MAN ■ TRANSGENDER ■ LESBIENNE  
■ PANSEKSUEEL ■ HOMO × MENS

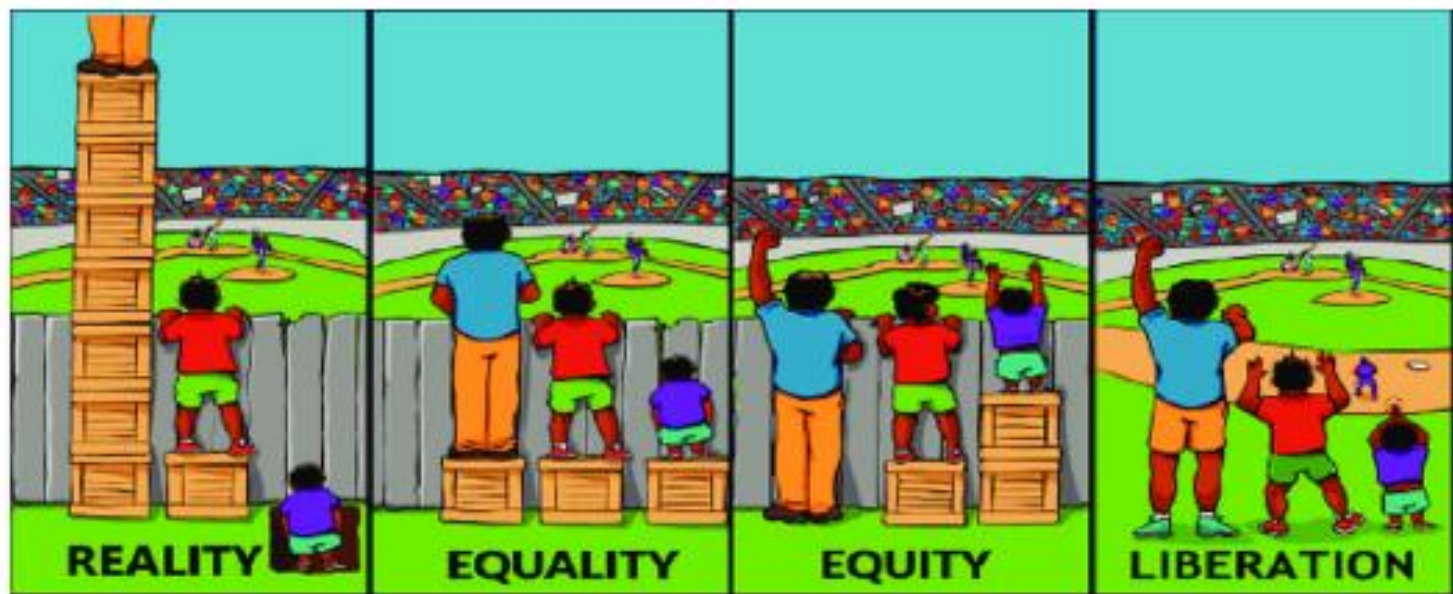
**BIJ DE DOKTER**

Of je nu man, vrouw, homo, hetero, transgender of bi bent, ieder mens heeft recht op passende zorg. Door verschillen (heeft) dit naaste en verkleende aanmanen krijgen we die nog niet altijd. Laat daarom zien wie je bent, zodat je de zorg krijgt die bij jou past. Ga naar [komteeneenbijdedokter.nl](https://www.komteeneenbijdedokter.nl)

**ALLIANTIE GEZONDHEIDSZORG OP MAAT**



De juiste zorg hoeft niet voor iedereen gelijk te zijn





Awareness  
Diverse SO





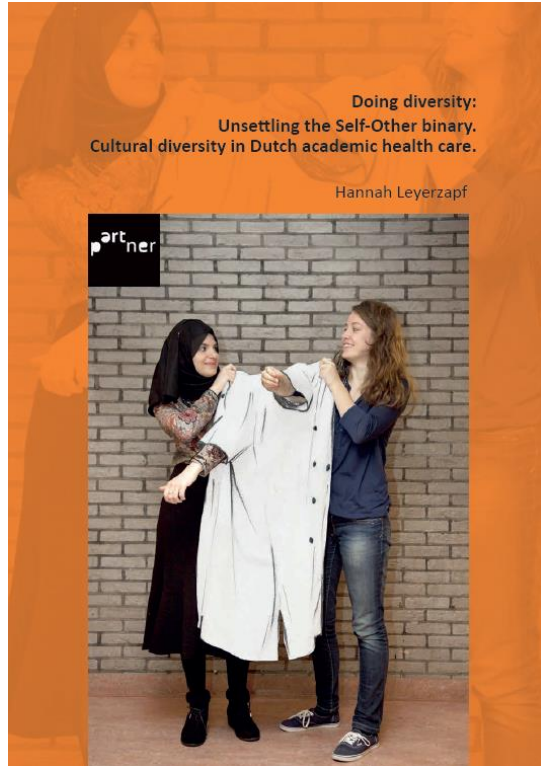
# Discriminatie door patiënten



[Black health care professionals experience racism](#)



# Experiences at internship (co-schappen) and socializing



*You noticed (...) they had a harder time communicating to you. (...) I don't know if that was because of my headscarf (...)*

*'Oh she speaks Dutch, and without an accent even!'*



Aios uit etnische  
minderheden ervaren  
vaker  
voortgangsproblemen

Dat ligt niet aan hun  
motivatie /  
vaardigheden



# Uitsluiting in de opleiding



**Dr. Gönül Dilaver**  
*Hoofddocent Biomedische  
Wetenschappen*



**Dr. Jamiu Busari**  
*Kinderarts*



**Prof. dr. Maria van den  
Muijsenbergh**  
*Huisarts*

**‘De witte  
medische blik’**

**Science Café UU  
26 oktober 2020**



# Argumenten voor een inclusieve opleiding Specialist Ouderengeneeskunde

Sociale  
rechtvaardigheid

Kwaliteit  
van zorg

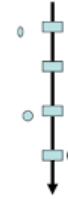
Medisch  
leiderschap



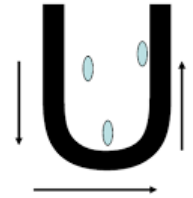
# Herkenbaar?



Straight Line



U-Shaped Line

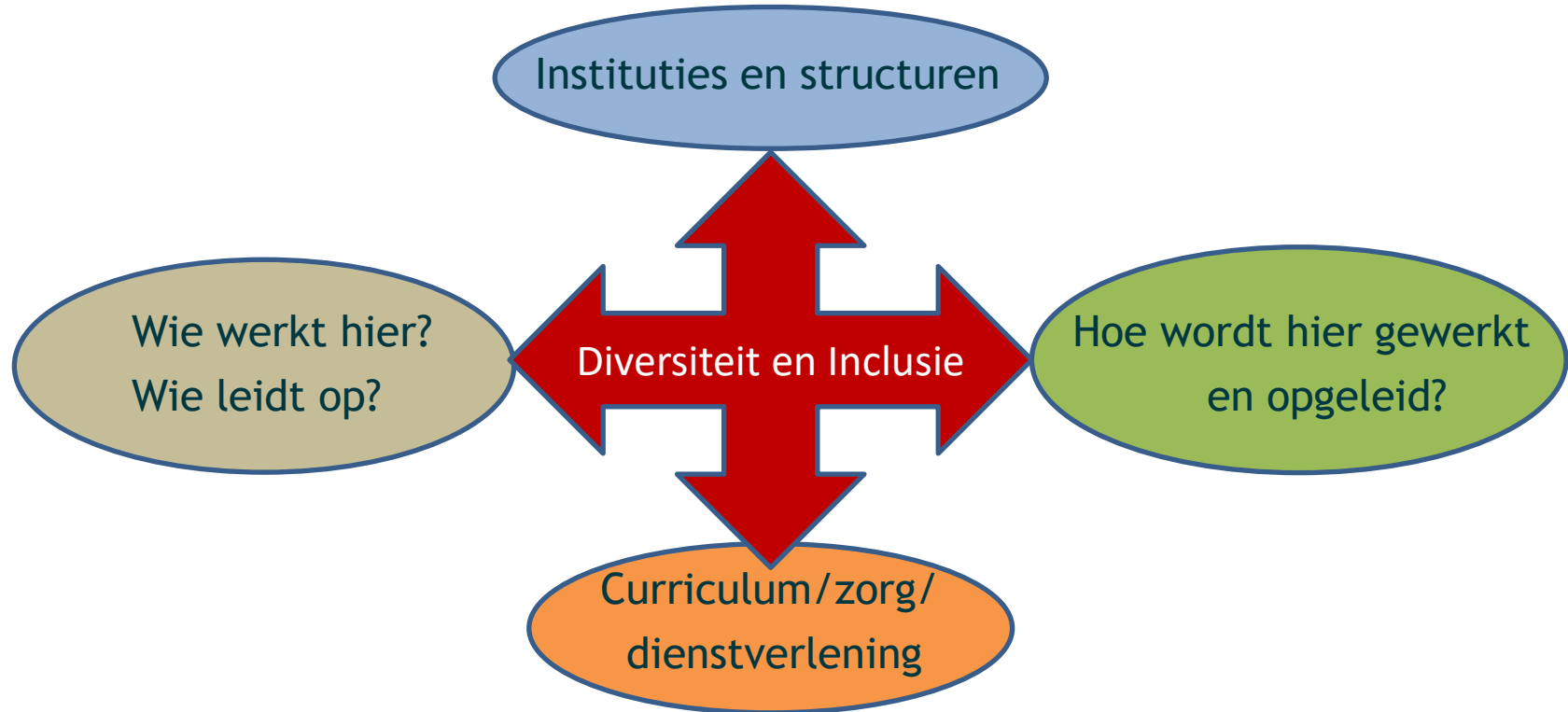




# Inclusief opleidings- /werkmodel



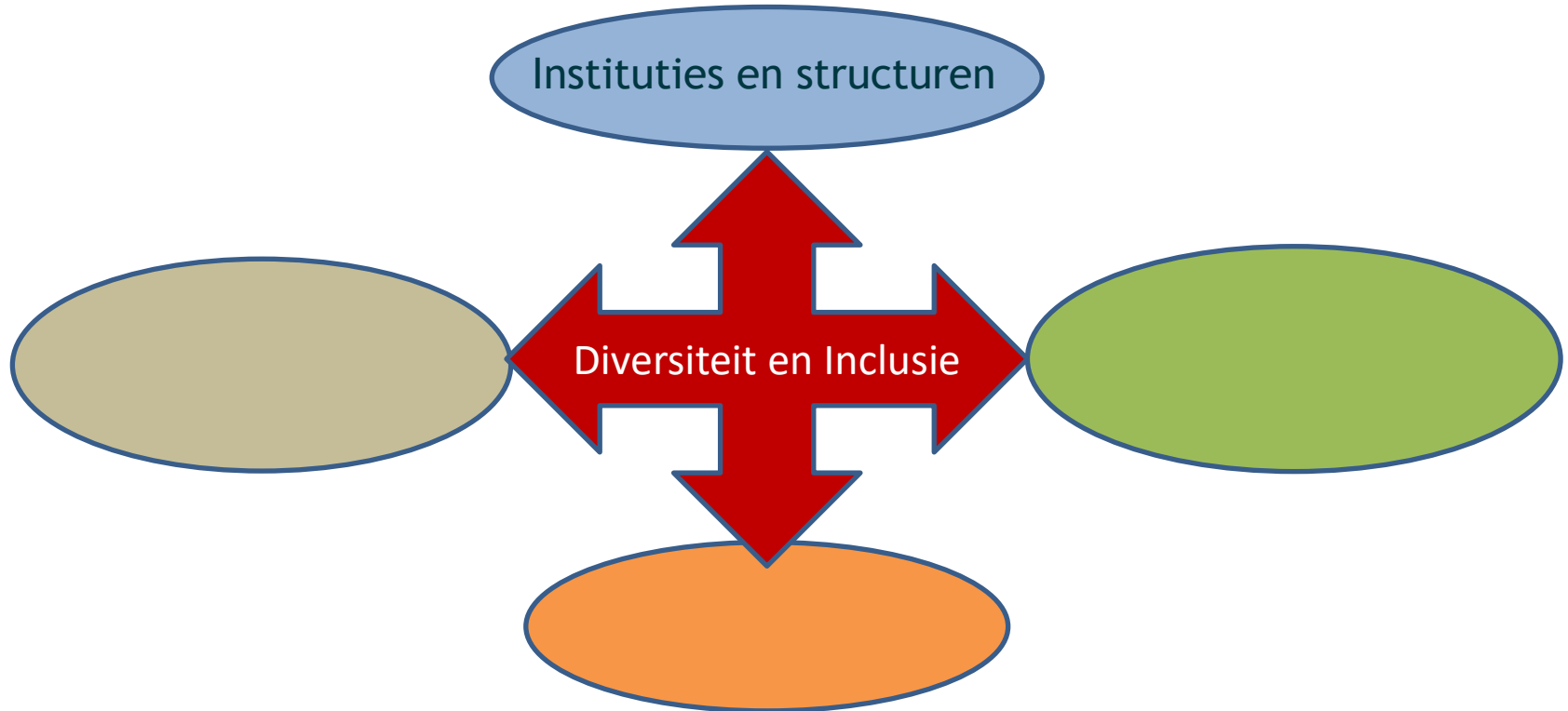
# Inclusief opleiden en werken







# Instituties en structuren





# Standpunt inclusieve opleiding

“De Huisartsopleiding Amsterdam UMC is een opleiding waar alle aios welkom zijn, ongeacht hun geloofsovertuiging, politieke voorkeur, huidskleur, migratieachtergrond, seksuele voorkeur en gender. Het dragen van zichtbare geloofsuitingen is, net als in het Amsterdam UMC, toegestaan, behoudens in die situaties waarin de beroepsuitoefening, inclusief het professioneel huisartsgeneeskundig handelen, wordt belemmerd. Wij verwachten van opleiders dat zij dit beleid hanteren.”



# Vertrouwenspersonen

The screenshot shows the SBOH website page for 'Vertrouwenspersoon'. The page has a light blue background with a white content area. At the top left is the SBOH logo. At the top right are navigation links: 'Zoeken' with a magnifying glass icon, 'Portalen' with a person icon, and 'Menu' with a hamburger menu icon. Below the navigation is a breadcrumb trail: 'Home > Regelingen > Vertrouwenspersoon'. The main heading is 'Vertrouwenspersoon' in a large, bold, teal font. Below the heading is a paragraph: 'Aios die te maken hebben met ongewenst gedrag kunnen contact opnemen met een vertrouwenspersoon.' In the center is a large orange button with the text 'Maak informatie op maat voor jou'. Below the button are two white dropdown menus with orange borders and teal arrows. The first dropdown is labeled 'Wie ben je?' and the second is labeled 'Van welke opleiding?'. Below the button is a section titled 'Inhoudsopgave' in orange. It contains a list of four items, each with a teal arrow pointing right: '> Dit kunnen we voor jou betekenen', '> Belangrijk voor jou als aios', '> Belangrijk voor jou als opleider', and '> Belangrijk voor jou als medewerker opleidingsinstituut'. To the right of the 'Inhoudsopgave' section is a section titled 'Dit kunnen we voor jou betekenen' in teal. Below this title is a paragraph: 'Als je te maken hebt met ongewenst gedrag op de werkvloer kun je terecht bij een vertrouwenspersoon. Dit kan de vertrouwenspersoon zijn van de opleidings-/stage-instelling of het opleidingsinstituut. Maar je kunt ook terecht bij de vertrouwenspersoon van SBOH.' Below this paragraph is a dashed horizontal line. At the bottom right of the page is the text 'Belangrijk voor jou als aios' in teal.

**SBOH**

Zoeken 🔍 Portalen 👤 Menu ☰

Home > Regelingen > Vertrouwenspersoon

## Vertrouwenspersoon

Aios die te maken hebben met ongewenst gedrag kunnen contact opnemen met een vertrouwenspersoon.

**Maak informatie op maat voor jou**

Wie ben je? Van welke opleiding?

### Inhoudsopgave

- > Dit kunnen we voor jou betekenen
- > Belangrijk voor jou als aios
- > Belangrijk voor jou als opleider
- > Belangrijk voor jou als medewerker opleidingsinstituut

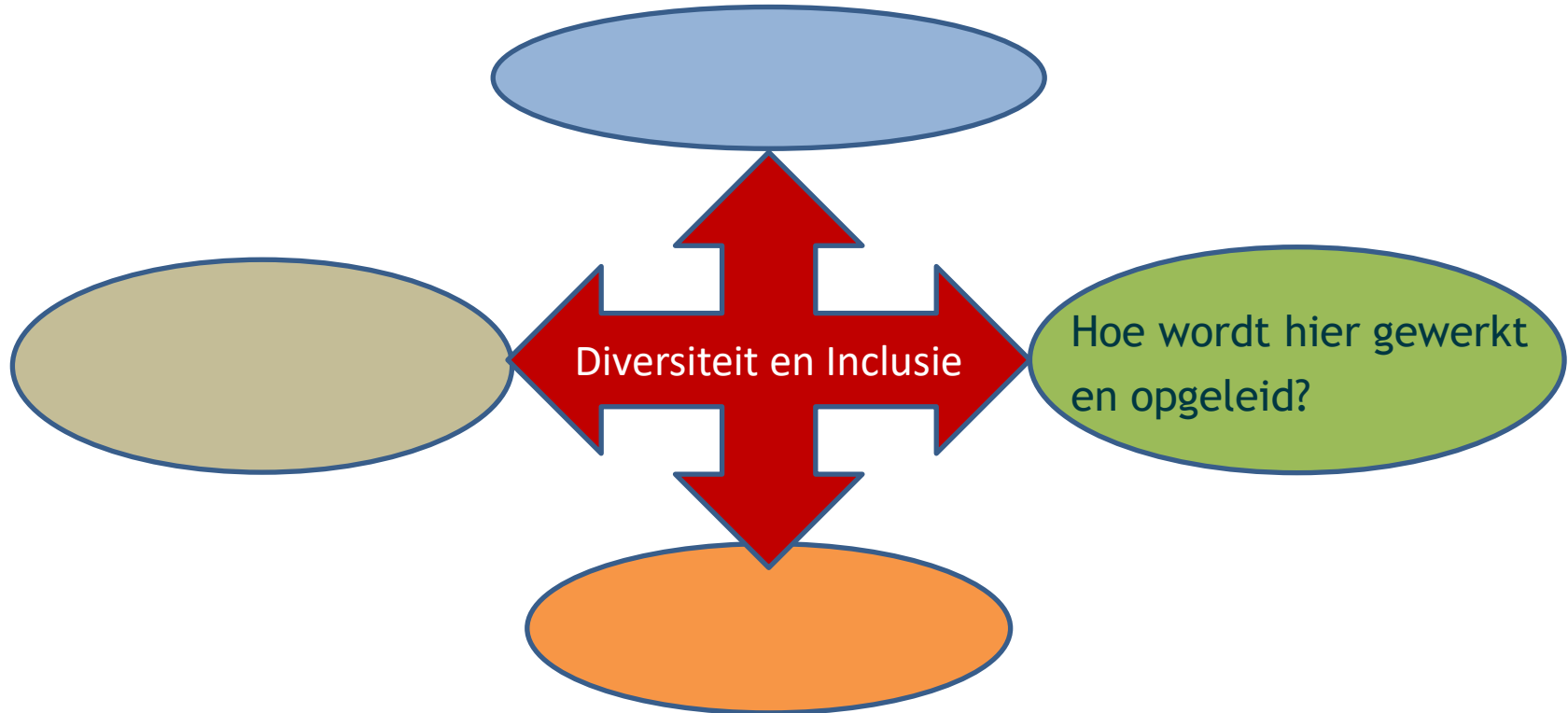
### Dit kunnen we voor jou betekenen

Als je te maken hebt met ongewenst gedrag op de werkvloer kun je terecht bij een vertrouwenspersoon. Dit kan de vertrouwenspersoon zijn van de opleidings-/stage-instelling of het opleidingsinstituut. Maar je kunt ook terecht bij de vertrouwenspersoon van SBOH.

### Belangrijk voor jou als aios



# Hoe opleiden?





Didactiek



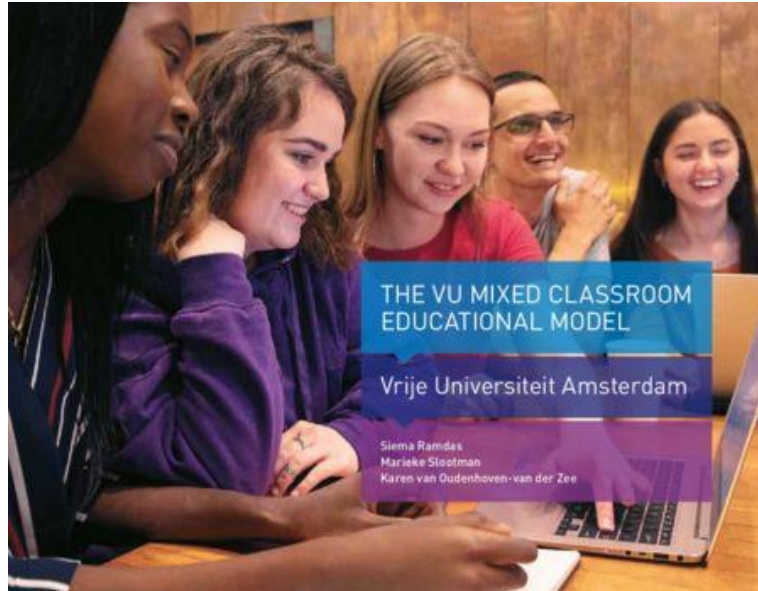
# Welke (niet-)inclusieve werkvormen gebruiken jullie / kennen jullie?

Speed date





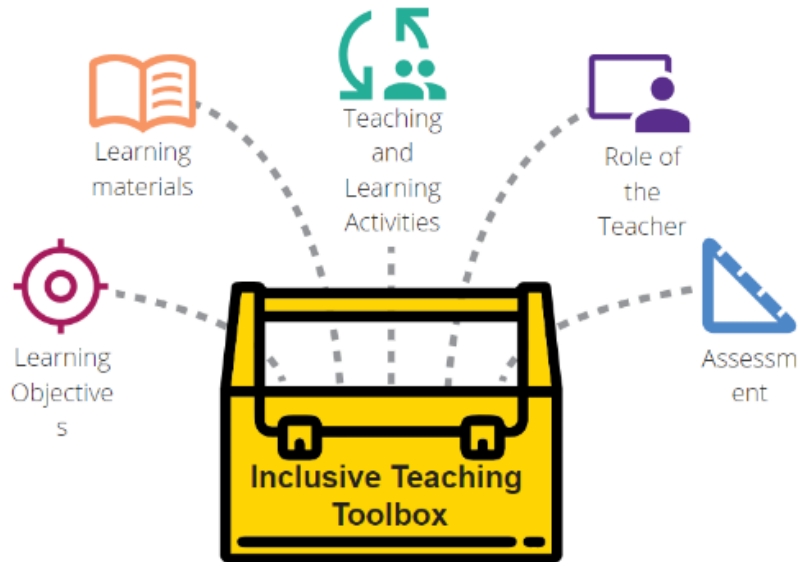
# Hoe opleiden? (didactiek & pedagogiek)



Voorbeeld van



**Utrecht  
University**







# Toolbox

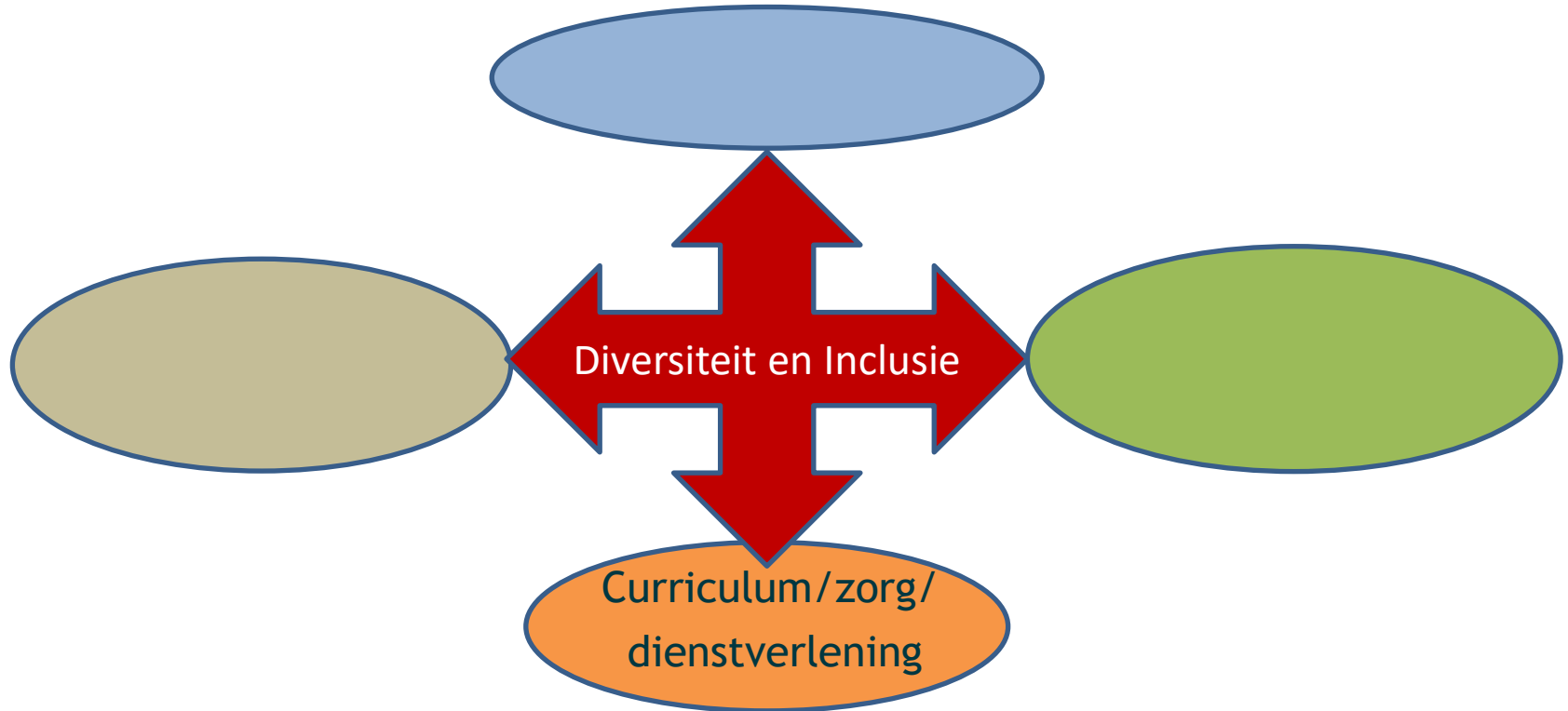
## MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

1. Maatschappelijk handelen
2. Diversiteit & Inclusie
3. Planetary Health & Duurzaamheid
4. Community-based leren

[TOOLBOX-Maatschappelijke-verantwoordelijkheid-FINAL.pdf](#)



# Curriculum algemeen





# Curriculum

# Decolonizing curriculum

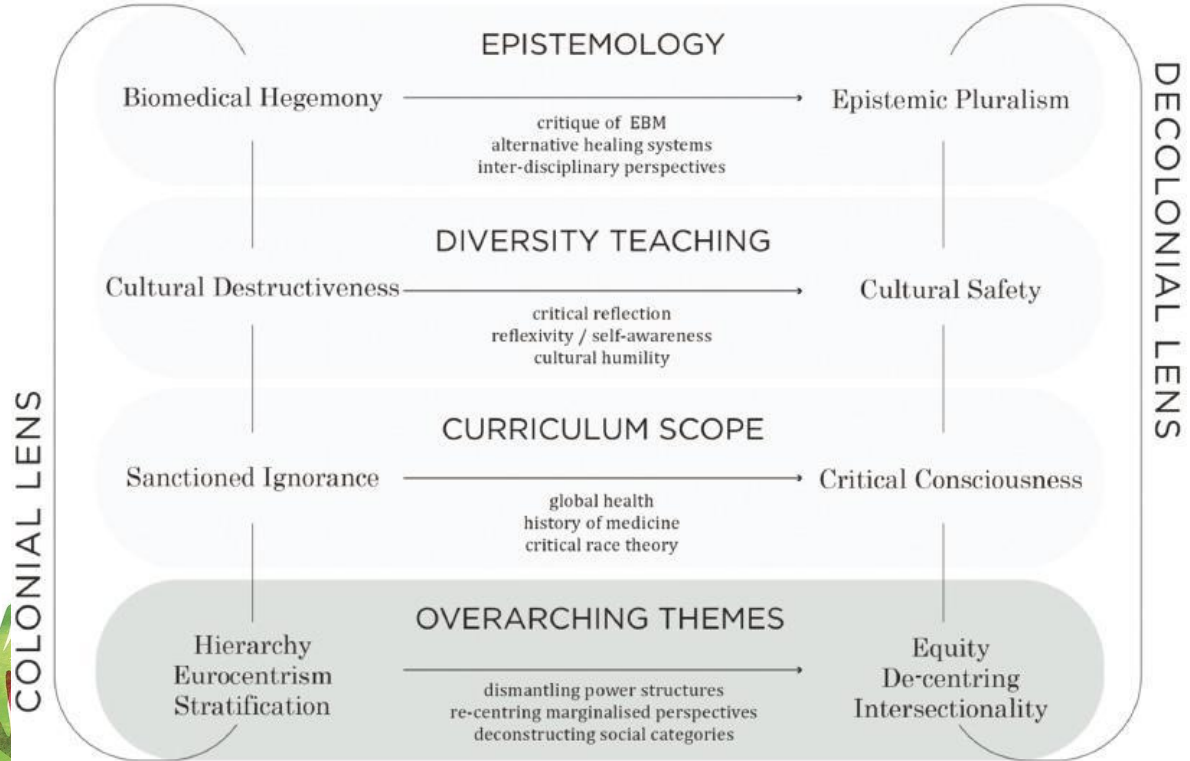


Utrecht University

Curriculum Reflection Tool (course level)

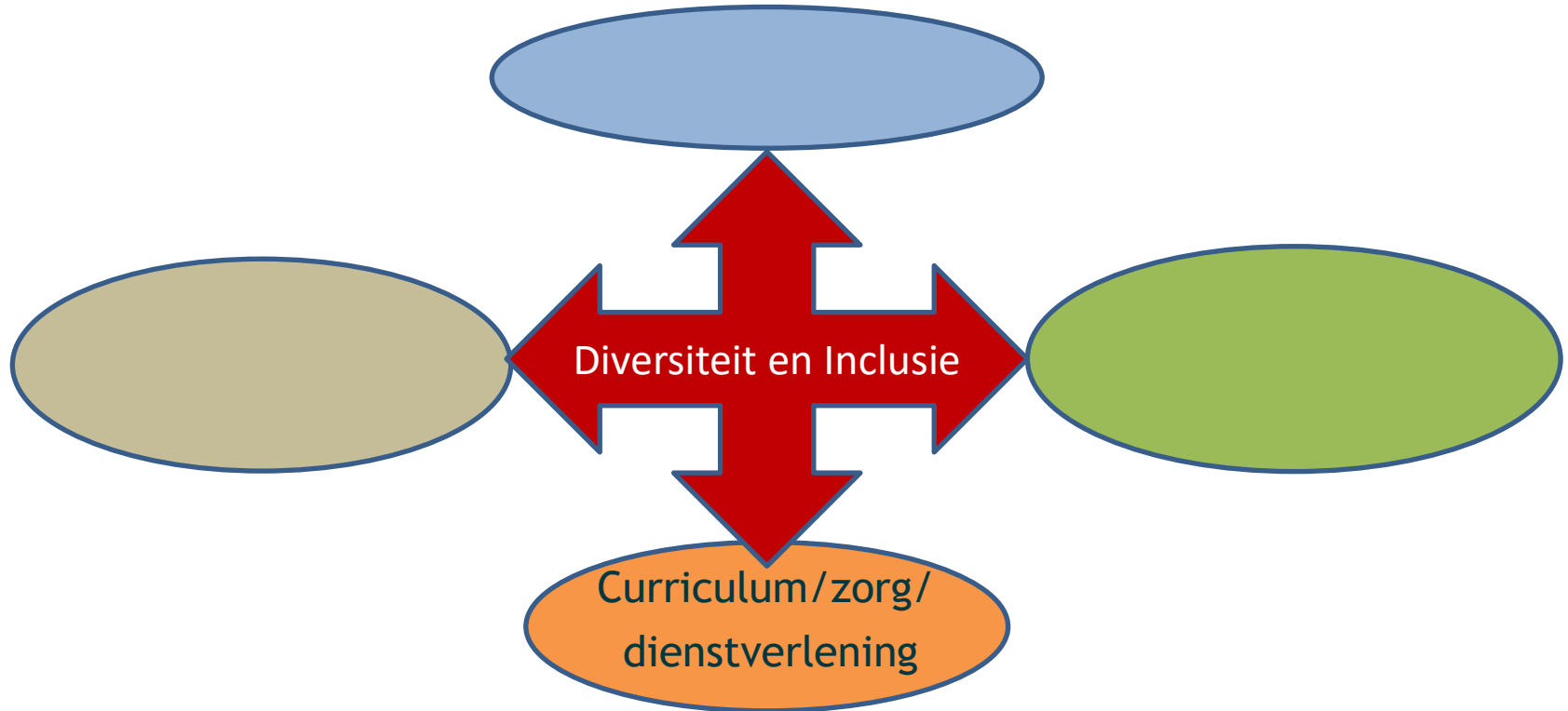


Shifting from a colonial to decolonial lens in the medical curriculum





# Lesmateriaal concreet





Curriculum: Taal,  
beeldmateriaal,  
casuïstiek



# Inclusief taalgebruik

[Toolbox-definitief-22-05-2021.pdf](#)  
[\(scienceguide.nl\)](#)

Toolbox  
Inclusief hoger onderwijs met betrekking tot seksuele en genderdiversiteit





# Waarden Voor Een Nieuwe Taal

Een veilige, inclusieve en toegankelijke taal voor iedereen in de kunst- en cultuursector



[Handreiking Waarden voor een nieuwe taal - Code Diversiteit & Inclusie](#)

Mounir Samuel, 2021

## Aanbevelingen

- Er is maar één ras; het menselijk ras.
- Gebruik 'wit' in plaats van 'blank'.
- Gebruik 'zwart' in plaats van 'bruin/donker'.
- Gebruik 'tot slaaf gemaakten' in plaats van 'slaven'.
- Gebruik 'gemixt' in plaats van 'meerbloed', 'dubbelbloed'. Gebruik zeker niet 'halfbloed'.
- Spreek liever van 'West-Azië' in plaats van 'Midden-Oosten'. Pas op voor regionale aanduidingen vanuit een eurocentrisch wereldbeeld.
- Gebruik de 'overwegend Arabischtalige wereld' in plaats van 'Arabische wereld'. Er zijn immers ook andere bevolkingsgroepen die in dit gebied leven en andere talen spreken.
- Afrika is een continent, geen land.
- Amerika beslaat Noord- en Zuid-Amerika en is geen land. De Verenigde Staten van Amerika wel.
- Vermijd uitdrukkingen waarin 'zwart' als negatief bijvoeglijk naamwoord wordt gebruikt, zoals 'zwarte bladzijde in de geschiedenis', 'zwarte dag', 'zwartrijden', 'zwart geld', 'zwartwerken' etc.
- 'Wij geven gemarginaliseerde groepen een podium' in plaats van 'wij geven gemarginaliseerde personen een stem/gezicht'. Mensen hebben al een stem en gezicht en die moeten alleen gehoord en gezien worden.
- Gebruik geen termen als 'etnische mode' of 'etnische prints', maar gewoon 'mode' of 'prints' zonder bijvoeglijk naamwoord. We blijken 'etnisch' in de Nederlandse taal vrijwel uitsluitend te gebruiken voor zuidelijke en oosterse culturen en culturele uitingen. Ook gebruiken we 'etnisch' vaak voor het werk van zwarte personen en personen van kleur. Het zijn gewoon mode, prints en kunstuitingen.
- Gebruik 'oorspronkelijke bewoners' en 'traditionele gebruiken' in plaats van 'inheemse bewoners' en 'inheemse gebruiken'.



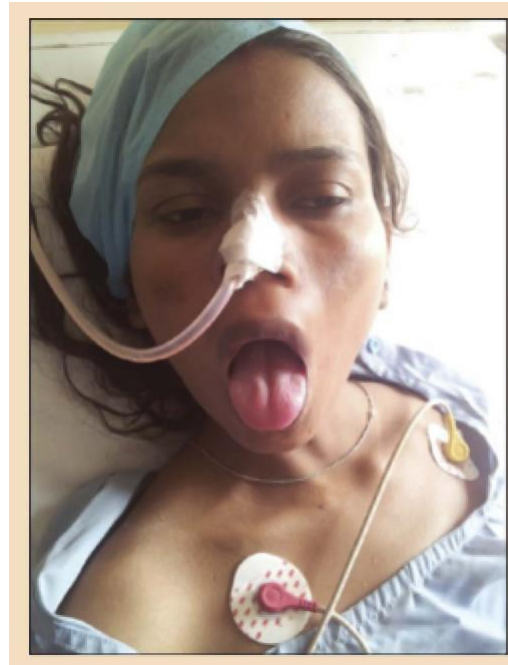


# [www.blackandbrownskin.co.uk](http://www.blackandbrownskin.co.uk)

[Mind the Gap – Black & brown skin \(blackandbrownskin.co.uk\)](http://www.blackandbrownskin.co.uk) Handbook

M. Mukwende

- Centrale Cyanose





## Pallor (Paleness)

Paleness is an abnormal loss of colour from normal skin or mucous membranes. Pallor is mostly regarded as a clinical sign of **severe anemia** in children.

### Causes

1. Anemia
2. Arterial blockages
3. Poor nutrition
4. Respiratory illness
5. Infection
6. Vitamin deficiency

### Symptoms

1. Dizziness
2. Fatigue
3. Chest pain
4. Shortness of breathe

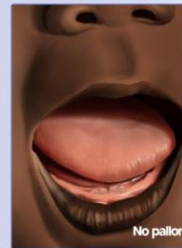
### Treatment

1. Seeing a specialist
2. Iron supplements
3. Vitamin supplements
4. Dietary changes



© Chidiebere Ibe

To diagnose pallor in a Black person, a doctor will primarily examine mucous membranes like inner eyelids and oral mucosa for color loss or ashen appearance, as pallor is best assessed in these areas due to its difficulty detection on darker skin tones.



Pale tongue  
Class 1

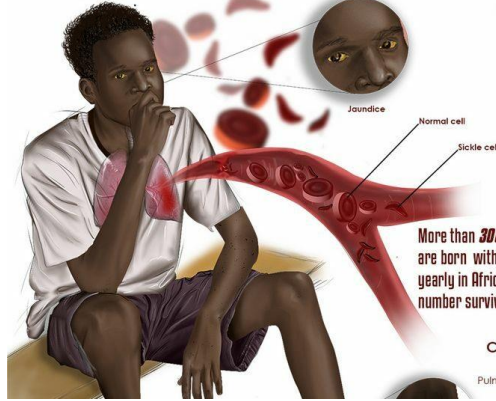


Pale conjunctiva  
(Loss of demarcation)  
Class 1

# Beeldmateriaal Chidiebere Ibe



## SICKLE CELL DISEASE SIGNS, SYMPTOMS & COMPLICATIONS



### Signs and Symptoms

- Jaundice
- Frequent infection
- Anemia
- Pains
- Vision problems
- Delayed puberty

More than **300,000** babies are born with sickle cell disease yearly in Africa and very small number survive till teenagehood.

### Complications

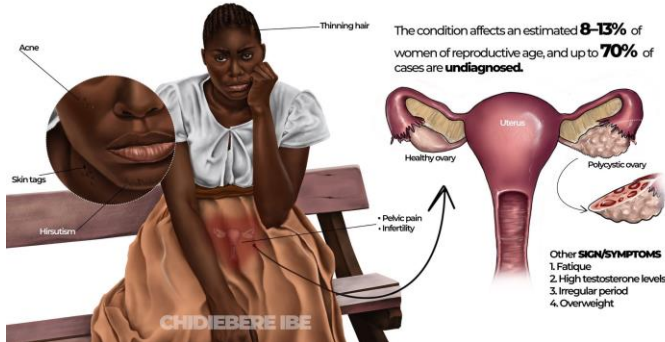
- Leg Ulcer
- Pulmonary hypertension
- Blindness

## Black Medical Illustrations and Their Importance in Medicine



## Polycystic Ovary Syndrome (PCOS)

**Polycystic ovary syndrome (PCOS)** is a condition in which the ovaries produce an abnormal amount of androgens, male sex hormones that are usually present in women in small amounts. PCOS describes the numerous small cysts (fluid-filled sacs) that form in the ovaries. However, some women with this disorder do not have cysts, while some women without the disorder do develop cysts.

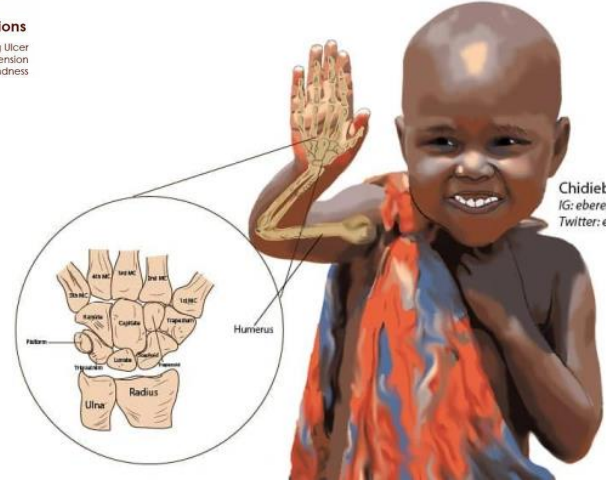


The condition affects an estimated **8-13%** of women of reproductive age, and up to **70%** of cases are **undiagnosed**.

### Other SIGNS/SYMPTOMS

1. Fatigue
2. High testosterone levels
3. Irregular period
4. Overweight

Chidiebere Ibe  
IG: ebereillustrate  
Twitter: ebereillustrate





# Casuïstiek

- Dhr. Jansen gaat na 3 weken hoesten naar zijn huisarts mw. El Idrissi.
- Homoseksuele man met hartinfarct (ipv met HIV)
- Adel de Boer loopt mank, die is 35 jaar oud en diens voet is gekneusd door een val van de fiets.
- Een baby van 3 weken oud met hoge koorts wordt door zijn 2 bezorgde moeders naar de huisarts gebracht.



# Arts en patient met diversiteit

Waarom Samen Beslissen? - Begin een goed gesprek

## Hallo huisarts

Heb je gevraagd  
wat de  
voorkeuren/  
wensen van je  
patiënt zijn?

Beslis samen met je patiënt  
welke zorg het beste past.  
Ga voor meer tips naar  
[www.begineengoedgesprek.nl](http://www.begineengoedgesprek.nl)





Welke van de genoemde voorbeelden spreken je aan (taal, beeld, casuïstiek)?

Of heb je eigen voorbeelden of ideeën?

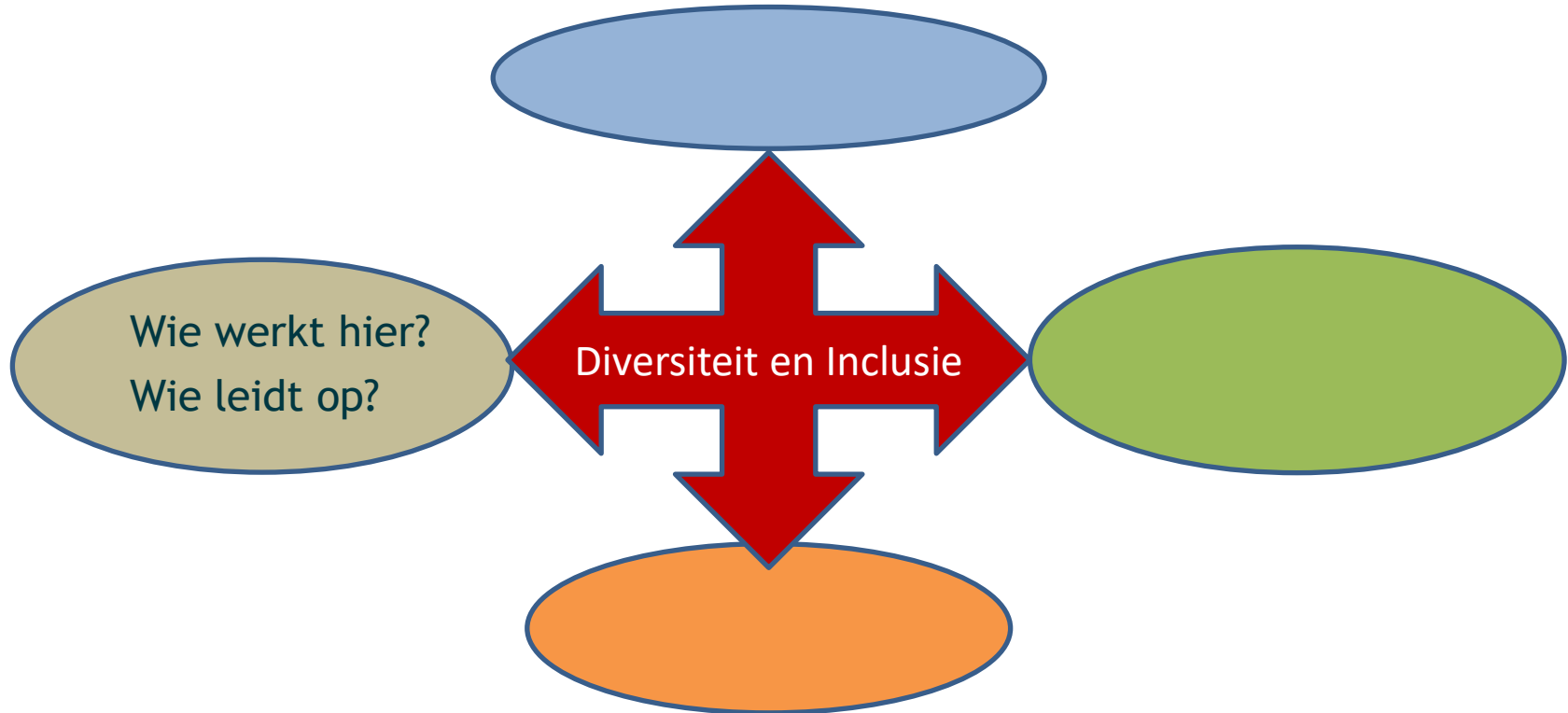


# Werkwijze: "Roterende stoel"

- Als je iets wilt zeggen, steek je je hand op (of je krijgt van je voorganger de beurt)
- Degene die aan het woord is, geeft de beurt aan een ander (Dit kan niet dezelfde persoon zijn, die (3x) eerder aan de beurt was)
- Degene die de beurt krijgt, vat eerst kort samen wat degene voor hem/haar/hen zei, voordat hij/zij/hen daarop verder borduurt



# Inclusief opleiden en werken





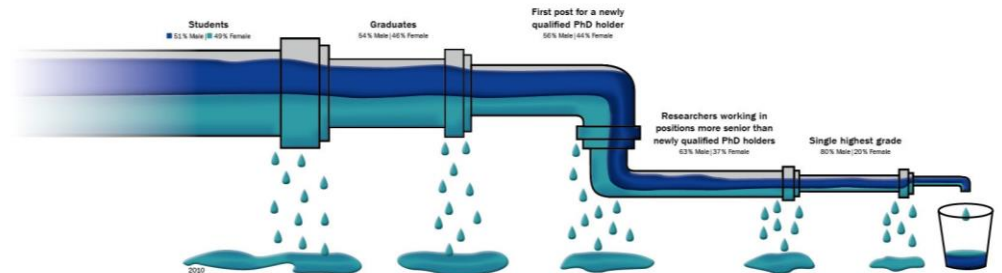


# CULTURELE DIVERSITEIT VER TE ZOEKEN ONDER SPECIALISTEN

Niet-Nederlandse achtergrond:  
20-30% van de studenten  
geneeskunde  
2-4% van de specialisten

## LEAKY PIPELINE

Bron: Wetering, 2015; Mulder, 2023





Afronding



# One-minute paper

## Individual “One-minute paper”:

The one-minute paper is an exercise that can be used to ask to reflect on your learning. You get one minute to write down which insights you take away from the learning experience.



# Inzichten, voornemens?

Speed date





Spotify

Aanmelden

Inloggen

- Home
- Zoeken
- Bibliotheek
- Playlist maken
- Nummers die je leuk ...



PODCAST

# Wij samen

Amsterdam UMC

VOLGEN

## Alle afleveringen



### Af. 6. Er is meer nodig dan pleisters plakken

Er is meer nodig dan pleisters plakken; samen moeten we ervoor zorgen dat mensen niet meer worden uitgesloten. Ons bewust zijn van onze witte blik helpt daarbij. Wie bepaalt de norm in onze organisatie en hebben alleen witte mensen een witte blik? Hierover...



jan 2022 · 25 min. 54 sec



### Af. 5. Uit kleine zaadjes groeien grote bomen

Je steun uitspreken voor een collega die met foute of kwetsende grappen te maken krijgt, heeft allerlei (positieve) gevolgen. Daarover spreken Melissa Berbach (senior verpleegkundige), Thomas van Vliet (projectleider genderzorg) en Marieke Visser...



jan 2022 · 23 min. 17 sec



### Af. 4. Pauw in het land van de Pinguïns

## Informatie

Amsterdam UMC-ers werken met elkaar aan de zorg van morgen. Zorgzaamheid voor de patiënt staat voorop. Maar zijn de Amsterdam UMC-ers ook zorgzaam voor elkaar? Nee, niet altijd. Helaas voelt niet iedereen zich altijd gelijk behandeld en vindt er ook uitsluiting plaats in Amsterdam UMC. Hoog tijd om erover met elkaar in gesprek te gaan!

Persoonlijke verhalen

Juridisch [Privacycentrum](#)

[Privacybeleid](#)

[Cookie-instellingen](#)

[Over advertenties](#)

[Cookies](#)

Nederlands



Een woord feedback?



# Contact

Clair Fichtner

[c.fichtner@amsterdamumc.nl](mailto:c.fichtner@amsterdamumc.nl)

